

การบริหารความเสี่ยงเพื่อเสริมสร้างคุณภาพและความปลอดภัยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

Risk Management for Enhancing Quality and Safety in Secondary Schools under the Office of the Basic Education Commission

ศิวาพัชญ์ บำรุงเศรษฐพงษ์

Siwapat Bamrungsetthapong

โรงเรียนพรตพิทยพยัต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

Protpittayapayat School, The Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2, Thailand

E-mail: siwapatb@gmail.com

บทคัดย่อ

การบริหารความเสี่ยงในโรงเรียนมัธยมศึกษาไทยภายใต้การกำกับของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เป็นประเด็นเชิงยุทธศาสตร์ที่ต้องให้ความสำคัญ เนื่องจากโรงเรียนกว่า 29,000 แห่ง ครอบคลุมนักเรียนกว่า 6.5 ล้านคน และครูบุคลากรเกือบครึ่งล้านคน ล้วนเผชิญกับความเสี่ยงที่หลากหลายและซับซ้อน ทั้งด้านวิชาการที่สะท้อนผ่านผลการทดสอบ PISA 2022 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ย OECD อย่างต่อเนื่อง ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ ด้านสังคมและพฤติกรรมที่ปรากฏชัดในปัญหาการบูลลี่และสุขภาวะจิตใจของนักเรียน ด้านเทคโนโลยีและข้อมูลที่เชื่อมโยงกับกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและภัยไซเบอร์ ตลอดจนด้านความต่อเนื่องทางการเรียนรู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากวิกฤตโควิด-19

บทความนี้นำเสนอการสังเคราะห์วรรณกรรมและกรอบทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ISO 31000, COSO ERM และ Comprehensive School Safety Framework (CSSF) ซึ่งสามารถบูรณาการเพื่อพัฒนาระบบบริหารความเสี่ยงที่สอดคล้องกับบริบทไทย โดยเสนอให้ใช้กระบวนการ 4 ขั้นตอน ได้แก่ การระบุความเสี่ยง การวิเคราะห์และประเมิน การวางแผนและจัดการ และการติดตามทบทวน พร้อมยกตัวอย่างการใช้ตารางบันทึกความเสี่ยง (Risk Register) เป็นเครื่องมือหลักที่ช่วยให้โรงเรียนเชื่อมโยงปัญหากับมาตรการจัดการได้อย่างเป็นระบบ โปร่งใส และตรวจสอบได้

ผลการสังเคราะห์ยืนยันว่าการบริหารความเสี่ยงที่มีระบบสัมพันธ์กับคุณภาพผู้เรียนและความปลอดภัยของสถานศึกษา อีกทั้งยังสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่สำคัญ ได้แก่ กรอบบูรณาการการบริหารความเสี่ยง การจำแนกความเสี่ยงแบบองค์รวม การยกระดับ Risk Register เป็นวัฒนธรรมองค์กร และการชี้ช่องว่างการวิจัยเพื่อพัฒนาเครื่องมือดิจิทัลและดัชนีความเสี่ยงระดับสถานศึกษา ข้อเสนอเชิงนโยบายเน้นการสร้างกรอบมาตรฐานระดับชาติ การจัดทำแผนความต่อเนื่องทางการเรียนรู้ การยกระดับนโยบายข้อมูล และการจัดตั้งศูนย์กลางข้อมูลความเสี่ยงด้านการศึกษา เพื่อให้โรงเรียนมัธยมศึกษาไทยสามารถก้าวข้ามความท้าทาย สร้างระบบการศึกษาที่ปลอดภัย โปร่งใส และยั่งยืน

คำสำคัญ: การบริหารความเสี่ยง; โรงเรียนมัธยมศึกษา; COSO ERM; ความปลอดภัยทางการศึกษา

Abstract

Risk management in Thai secondary schools under the Office of the Basic Education Commission (OBEC) is a strategic priority, given that more than 29,000 schools serve over 6.5 million students and nearly half a million teachers. These schools face multifaceted and complex risks, including academic risks reflected in Thailand's PISA 2022 results, which remain significantly below the OECD average; environmental risks from natural disasters and climate change; social and behavioral risks manifested in bullying and students' mental health issues; technological and data-related risks associated with the Personal Data Protection Act and cybersecurity threats; as well as learning continuity risks exposed during the COVID-19 pandemic. This article synthesizes relevant literature and theoretical frameworks, notably ISO 31000, COSO Enterprise Risk Management, and the Comprehensive School Safety Framework (CSSF), and proposes their integration to create a risk management system suitable for the Thai context. A four-step process is recommended, comprising risk identification, risk analysis and evaluation, planning and treatment, and monitoring, review, and communication. The use of a Risk Register is highlighted as a core tool enabling schools to link risks with concrete mitigation measures in a systematic, transparent, and verifiable manner.

Findings confirm that structured risk management is closely linked to both student learning outcomes and school safety. The synthesis also contributes new knowledge, including: (1) an integrated risk management framework tailored for secondary schools; (2) a holistic classification of risks encompassing academic, environmental, technological, and socio-behavioral dimensions; (3) the elevation of the Risk Register into an organizational culture of proactive management; and (4) the identification of research gaps, such as the development of digital risk management platforms and school-level risk indices. Policy recommendations emphasize the establishment of a national risk management framework, the implementation of school-wide continuity of learning plans, the strengthening of data governance and cybersecurity practices, and the creation of a national education risk information hub. Together, these measures will enable Thai secondary schools to navigate challenges and move toward a safer, more transparent, and sustainable education system.

Keywords: Risk Management; Secondary Schools; COSO Enterprise Risk Management (ERM); Educational Safety

1. บทนำ

การจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในประเทศไทย โรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ถือเป็นเสาหลักของระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานไทยที่มีภารกิจสำคัญในการสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพสำหรับการพัฒนาประเทศ

ปัจจุบันประเทศไทยมีโรงเรียนในกำกับของสพฐ.มากกว่า 29,000 แห่ง ครอบคลุมนักเรียนกว่า 6.5 ล้านคน และครูบุคลากรทางการศึกษาประมาณ 475,000 คน (World Bank, 2020) โรงเรียนเหล่านี้ทำหน้าที่จัดการเรียนรู้ทั้งในมิติวิชาการ มิติทางสังคม และการปลูกฝังคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองที่ดี อย่างไรก็ตาม ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนมัธยมศึกษาไทยกำลังเผชิญความเสี่ยงหลากหลายด้านที่มีความซับซ้อน และไม่อาจมองเป็นเพียงปัญหาเฉพาะหน้าได้อีกต่อไป แต่ต้องตระหนักกว่าเป็นประเด็นเชิงโครงสร้างที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษาและความมั่นคงของระบบการเรียนรู้ทั้งประเทศ

ด้านคุณภาพผู้เรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาปรากฏว่าผลการทดสอบ PISA 2022 แสดงให้เห็นว่านักเรียนไทยยังมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่ามาตรฐานสากลอย่างต่อเนื่อง โดยคณิตศาสตร์อยู่ที่ 394 คะแนน การอ่าน 379 คะแนน และวิทยาศาสตร์ 409 คะแนน ซึ่งทั้งหมดต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศ OECD อย่างมีนัยสำคัญ (OECD, 2023) ปรากฏการณ์นี้ชี้ให้เห็นถึงความเสี่ยงเชิงคุณภาพของระบบการศึกษา ที่ไม่เพียงเกี่ยวข้องกับเนื้อหาหรือวิธีการเรียนการสอนเท่านั้น แต่ยังสัมพันธ์กับความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างของโรงเรียนไทย รายงานของ Durongkaverroj (2023) ระบุว่า โรงเรียนกว่าครึ่งหนึ่งในประเทศไทยเป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนน้อยกว่า 120 คนต่อแห่ง โรงเรียนเหล่านี้ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ชนบทและมีทรัพยากรจำกัด ส่งผลให้ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพเทียบเท่าโรงเรียนในเขตเมือง ซึ่งมีครูผู้สอนและอุปกรณ์ที่พร้อมกว่า ความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างนี้จึงก่อให้เกิดความเสี่ยงด้านคุณภาพการศึกษาและความไม่เท่าเทียมทางการเรียนรู้ในระยะยาว

ขณะเดียวกัน โรงเรียนมัธยมศึกษาไทยยังเผชิญกับความเสี่ยงด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อมที่ทวีความรุนแรงขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ เหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่ในภาคใต้ปี 2559 - 2560 ส่งผลกระทบต่อโรงเรียนจำนวนมากและนักเรียนกว่า 40,000 คนใน 11 จังหวัด (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2565) UNICEF (2024) รายงานเพิ่มเติมว่า เด็กไทยกว่า 5 ล้านคนอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูงต่อภัยพิบัติทางสภาพอากาศ เช่น น้ำท่วม พายุ และคลื่นความร้อน ภัยพิบัติเหล่านี้ไม่เพียงทำให้โรงเรียนต้องหยุดการเรียนการสอนและสร้างความเสียหายต่ออาคารสถานที่ แต่ยังส่งผลต่อความปลอดภัย สุขภาพ และความต่อเนื่องในการเรียนรู้ของนักเรียนโดยตรง ความเสี่ยงเชิงสิ่งแวดล้อมจึงเป็นอีกมิติที่โรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัด สพฐ.ไม่สามารถมองข้ามได้

ในด้านสังคมและพฤติกรรม ปัญหาการบูลลี่และความรุนแรงในโรงเรียนยังคงเป็นความท้าทายที่สำคัญ งานวิจัยของ Aunampai, Widyastari, Chuanwan และ Katewongsa (2022) พบว่านักเรียนไทยเกือบครึ่งหนึ่งเคยประสบปัญหาการถูกกลั่นแกล้ง ซึ่งมีผลกระทบต่อความสุขในโรงเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยตรง ปรากฏการณ์บูลลี่ทั้งในห้องเรียนและโลกออนไลน์ยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและสร้างบรรยากาศที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ หากไม่มีมาตรการป้องกันและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เข้มแข็ง ปัญหานี้จะกลายเป็นความเสี่ยงเชิงสังคมที่บ่อนทำลายคุณภาพและชื่อเสียงของสถานศึกษา

อีกมิติหนึ่งที่สำคัญคือ ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีและข้อมูล โรงเรียนสังกัดสพฐ.จำนวนมากเริ่มนำระบบสารสนเทศและแพลตฟอร์มดิจิทัลมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้และการบริหารจัดการ แม้จะมีประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา แต่ก็แฝงมาด้วยความเสี่ยงใหม่ ๆ โดยเฉพาะการรั่วไหลของข้อมูลส่วนบุคคลและการโจมตีทางไซเบอร์ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 กำหนดให้สถานศึกษาต้องมีมาตรการจัดการข้อมูลที่รัดกุม แต่ในทางปฏิบัติ โรงเรียนจำนวนมากยังขาดบุคลากรและระบบที่มีความเชี่ยวชาญเพียงพอ (สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล, 2566) ปัญหานี้สะท้อนว่าความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีเป็นประเด็นท้าทายใหม่ที่โรงเรียนไม่สามารถละเลยได้

นอกจากนี้ วิกฤตการณ์โควิด-19 ได้ทำให้เห็นถึงความเปราะบางของระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเด่นชัด โรงเรียนมัธยมต้องเปลี่ยนการเรียนการสอนจากห้องเรียนไปสู่ระบบออนไลน์อย่างฉับพลัน ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาการเรียนรู้สะดุด (learning loss) ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ และภาวะความเครียดทางจิตใจของครูและนักเรียนที่ยืดเยื้อมาจนถึงปัจจุบัน (Suwathanpornkul, 2023) ปรากฏการณ์นี้เป็นตัวอย่างชัดเจนของความเสี่ยงด้านความต่อเนื่องในการเรียนรู้ ที่หากไม่ได้รับการจัดการอย่างจริงจังจะกระทบต่อคุณภาพผู้เรียนในระยะยาว

เมื่อมองภาพรวมทั้งหมด จะเห็นได้ว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสพฐ.กำลังเผชิญกับความเสี่ยงที่ซับซ้อนและหลากหลาย ทั้งในด้านวิชาการ บุคลากร ทรัพยากร โครงสร้างพื้นฐาน สิ่งแวดล้อม พฤติกรรมสังคมและเทคโนโลยี ความเสี่ยงเหล่านี้มิได้เกิดขึ้นโดดเดี่ยว แต่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบและมีผลกระทบซ้อนทับ หากโรงเรียนยังไม่มีระบบการบริหารความเสี่ยงที่เป็นมาตรฐานและยั่งยืน ย่อมไม่สามารถรับมือกับความท้าทายเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการเรียนรู้ ความปลอดภัยของนักเรียนและบุคลากร ตลอดจนความเชื่อมั่นของผู้ปกครองและสังคมโดยรวม ดังนั้น การบริหารความเสี่ยงจึงต้องถูกยกระดับจากกิจกรรมเสริมไปสู่การเป็นกลไกเชิงยุทธศาสตร์ที่ผนวกอยู่ในทุกมิติของการบริหารจัดการโรงเรียน เพื่อสร้างระบบการศึกษาที่ปลอดภัย มีคุณภาพ และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างยั่งยืน

2. แนวคิดและกรอบทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา

การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาไม่ได้หมายถึงการหลีกเลี่ยงเหตุไม่พึงประสงค์เพียงอย่างเดียว หากแต่เป็นวิธีคิดเชิงระบบเพื่อทำให้โรงเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ทางการศึกษาภายใต้ความไม่แน่นอนของบริบท เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี แนวคิดสากลที่ใช้กันอย่างแพร่หลายคือกรอบมาตรฐาน ISO 31000 ซึ่งเสนอหลักการ กระบวนการ และกรอบงานที่ปรับใช้ได้กับทุกองค์กร โดยเน้นการบูรณาการการบริหารความเสี่ยงเข้ากับธรรมาภิบาล ยุทธศาสตร์ และการตัดสินใจประจำวัน ตลอดจนการสื่อสารและการทบทวนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ของระบบและการปรับตัวตามหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ทันสมัย (ISO, 2018)

อีกกรอบหนึ่งที่ช่วยให้มองความเสี่ยงเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์คือ COSO Enterprise Risk Management ซึ่งปรับปรุงครั้งสำคัญเมื่อสองพันสิบเจ็ดให้เน้นความสัมพันธ์ระหว่างความเสี่ยงกับการกำหนดทิศทางองค์กร การตั้งวัตถุประสงค์ การดำเนินงาน และผลการปฏิบัติงาน โครงสร้างองค์ประกอบของ COSO ERM ชี้ให้เห็นความสำคัญของธรรมาภิบาลและวัฒนธรรมองค์กร การตั้งยุทธศาสตร์และวัตถุประสงค์ที่พิจารณาความเสี่ยงโดยกำเนิด การติดตามผลการดำเนินงานกับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ การทบทวนและแก้ไข รวมทั้งระบบข้อมูล การสื่อสาร และการรายงานที่โปร่งใส เมื่อนำมาปรับใช้กับโรงเรียน กรอบนี้ทำให้การบริหารความเสี่ยงไม่ใช่งานเฉพาะฝ่าย แต่เป็นวัฒนธรรมร่วมของสถานศึกษาทั้งระบบ (COSO, 2017)

สำหรับบริบทการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง กรอบ Comprehensive School Safety Framework หรือ CSSF ของเครือข่าย GADRRRES นำเสนอแนวคิดโรงเรียนปลอดภัยที่ยึดสิทธิเด็กและการเข้าถึงการศึกษาที่ต่อเนื่อง โดยใช้มุมมองความเสี่ยงทุกชนิดและทุกภัย ทั้งจากธรรมชาติ สภาพภูมิอากาศ เทคโนโลยี สุขภาพ ชีวภาพ ตลอดจนความขัดแย้งทางสังคม กรอบนี้เสนอให้ผู้กำหนดนโยบายและผู้บริหารสถานศึกษาจัดการโครงสร้างพื้นฐานให้มั่นคง สร้างความพร้อมด้านหลักสูตรและการเรียนรู้ต่อเนื่อง และเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียนด้านความปลอดภัย นำไปสู่การออกแบบระบบการบริหารความเสี่ยงที่เชื่อมโยงงานวิชาการกับงานสนับสนุนทั้งหมดในโรงเรียน

เมื่อย้อนมาดูบริบทไทย หน่วยงานกำกับและกำหนดมาตรฐานคุณภาพ เช่น สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ได้จัดทำคู่มือการบริหารความเสี่ยงสำหรับสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ โดยยึดหลักการสากลให้สอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ยกระดับงานด้านความปลอดภัยผ่านศูนย์บริหารความสุขและความปลอดภัย ที่ทำหน้าที่กลางด้านข้อมูล การเฝ้าระวัง และการตอบสนองต่อเหตุการณ์ความเสี่ยงในสถานศึกษา เอกสารเชิงปฏิบัติการเหล่านี้ช่วยให้โรงเรียนแปลงกรอบทฤษฎีให้เป็นขั้นตอน กระบวนการ และบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2562; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์บริหารความสุขและความปลอดภัย, 2567)

3. ประเภทของความเสี่ยงในสถานศึกษา

เมื่อพิจารณาความเสี่ยงที่โรงเรียนมัธยมศึกษาเผชิญในชีวิตจริง จะพบว่ามีลักษณะพหุมิติและเชื่อมโยงกันอย่างซับซ้อน มิติทางวิชาการสะท้อนผ่านผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนที่ปรากฏในรายงาน PISA สองพินัยสี่สิบสอง ซึ่งคะแนนเฉลี่ยของไทยในคณิตศาสตร์ การอ่าน และวิทยาศาสตร์ยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศโออีดีซีอย่างมีนัยสำคัญ ภาพนี้บ่งบอกเป็นนัยถึงความเสี่ยงเชิงคุณภาพและสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร วิธีสอน และทรัพยากร รวมถึงโอกาสเข้าถึงสื่อการเรียนรู้สมัยใหม่ของนักเรียนระหว่างพื้นที่เมืองและชนบท (OECD, 2023).

ในอีกด้านหนึ่ง ความเสี่ยงทางสังคมและวัฒนธรรมปรากฏอย่างเด่นชัดในปรากฏการณ์การกลั่นแกล้งในโรงเรียน ซึ่งงานวิจัยเชิงประจักษ์ในประเทศไทยแสดงความเชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์การถูกกลั่นแกล้งกับความทุกข์ในโรงเรียนและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ผลดังกล่าวชี้ว่าการบริหารความเสี่ยงเชิงสังคมควรเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์โรงเรียน ไม่ใช่เพียงกิจกรรมรณรงค์ระยะสั้น ทั้งยังสัมพันธ์กับความปลอดภัยออนไลน์ที่ทวีความสำคัญในยุคดิจิทัล โดยเฉพาะประเด็นการกลั่นแกล้งผ่านสื่อสังคมที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาวะทางใจและบรรยากาศการเรียนรู้ (Aunampai et al., 2022; UNICEF Thailand, 2025)

ความเสี่ยงด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อมยังมีน้ำหนักมากขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โรงเรียนจำนวนไม่น้อยต้องหยุดการเรียนการสอนระยะหนึ่งจากอุทกภัยและพายุในบางฤดูกาล หลักฐานเชิงรายงานขององค์กรระหว่างประเทศสะท้อนว่าเด็กในประเทศไทยจำนวนมากอาศัยในพื้นที่เสี่ยงภัยที่ส่งผลกระทบต่อเนื่องในการศึกษา ขณะที่เหตุการณ์น้ำท่วมในภาคใต้เมื่อสองพันห้าร้อยห้าสิบเก้าและสองพันห้าร้อยหกสิบยังเป็นบทเรียนสำคัญที่สะท้อนความเปราะบางของโครงสร้างพื้นฐานสถานศึกษาในบางพื้นที่ ซึ่งจำเป็นต้องยกระดับการเตรียมพร้อมและระบบตอบสนองฉุกเฉินอย่างจริงจัง (UNICEF, 2024; สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ, 2559)

นอกจากนี้ ความเสี่ยงจากเทคโนโลยีและข้อมูลกลายเป็นมิติใหม่ที่โรงเรียนต้องรับผิดชอบทั้งด้านนิติธรรมและความเชื่อมั่นของสาธารณะ กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและกฎหมายว่าด้านความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์บังคับใช้กับหน่วยงานการศึกษาด้วย โรงเรียนจึงต้องพัฒนานโยบาย มาตรการ และทักษะบุคลากรเพื่อป้องกันการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลและการโจมตีทางไซเบอร์ การไม่พร้อมในประเด็นนี้อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงทั้งด้านกฎหมาย ชื่อเสียง และความไว้วางใจของผู้ปกครอง (PDPA, 2019; Cybersecurity Act, 2019). หลังวิกฤตโควิด การเรียนรู้ที่สะดุดและภาระทางใจของผู้เรียนและครูยังคงเป็นความเสี่ยงเชิงต่อเนื่อง โรงเรียนจำนวนมากพบการถดถอยของทักษะพื้นฐานและสมรรถนะที่ต้องใช้เวลาและทรัพยากรเพื่อฟื้นฟู งานวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงแบบจำลองในประเทศไทยชี้ว่าการฟื้นฟูผลกระทบต้องอาศัยมาตรการทั้งด้านวิชาการ สังคม

จิตวิทยา และการบริหารจัดการเวลาเรียนอย่างยืดหยุ่น จึงจะลดช่องว่างที่เกิดขึ้นได้จริง (Suwathanpornkul, 2023–2024)

3. กระบวนการบริหารความเสี่ยง

การบริหารความเสี่ยงในโรงเรียนควรถูกออกแบบให้เป็นกระบวนการที่มีระบบ ชัดเจน และสอดคล้องกับมาตรฐานสากลอย่าง ISO 31000 และ COSO ERM แต่ในเชิงปฏิบัติสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สามารถสรุปออกเป็น 4 กระบวนการหลักที่ครอบคลุมประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. การระบุและกำหนดบริบทของความเสี่ยง

โรงเรียนต้องเริ่มต้นด้วยการทำความเข้าใจบริบททั้งภายในและภายนอก เช่น พันธกิจ เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ ข้อจำกัดด้านทรัพยากร และความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จากนั้นจึงระบุความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นด้านวิชาการ บุคลากร งบประมาณ กายภาพ สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี และสังคม โดยใช้เครื่องมือ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) การระดมสมอง การสัมภาษณ์เชิงลึก รวมถึงการวิเคราะห์เหตุการณ์ที่ผ่านมา

2. การวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยง

เมื่อได้รายการความเสี่ยงแล้ว โรงเรียนต้องวิเคราะห์ทั้ง โอกาสเกิด และ ผลกระทบ เพื่อตัดสินใจว่าความเสี่ยงใดมีความสำคัญสูงสุด การใช้เครื่องมือเช่น Risk Matrix ช่วยจัดลำดับความเสี่ยงออกเป็นระดับต่ำ ปานกลาง สูง และสูงมาก การวิเคราะห์ที่ดีควรลงลึกถึงปัจจัยต้นเหตุและความเชื่อมโยงเชิงระบบ เพื่อช่วยให้มาตรการจัดการที่ออกมาได้มีผลกระทบรับ

3. การวางแผนและจัดการความเสี่ยง

ในขั้นตอนนี้ โรงเรียนต้องเลือกกลยุทธ์จัดการความเสี่ยงที่เหมาะสมกับสถานการณ์ ได้แก่

- การหลีกเลี่ยง (Avoid) เช่น ไม่จัดกิจกรรมที่มีความเสี่ยงสูงเกินควบคุม
- การลด (Reduce) เช่น วางมาตรการความปลอดภัยและอบรมครู - นักเรียน
- การถ่ายโอน (Transfer) เช่น การทำประกันภัยอาคารเรียนหรือการจ้างเหมาบริการ
- การยอมรับ (Accept) ในกรณีที่ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้

ซึ่งแผนการจัดการความเสี่ยงที่ดีจะต้องมีการกำหนดผู้รับผิดชอบ มาตรการที่มีความชัดเจนเป็นรูปธรรม และตัวชี้วัดผลลัพธ์ที่สามารถตรวจสอบได้

4. การติดตาม ทบทวน และสื่อสารความเสี่ยง

ขั้นตอนสุดท้ายคือการติดตามและประเมินผลการจัดการความเสี่ยง โรงเรียนต้องทบทวนมาตรการอย่างสม่ำเสมอ ปรับปรุงให้ทันต่อบริบทที่เปลี่ยนแปลง เช่น ภัยธรรมชาติรูปแบบใหม่ หรือความเสี่ยงจากเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน นอกจากนี้ การสื่อสารผลการบริหารความเสี่ยงไปยังผู้ปกครอง ชุมชน และนักเรียน เป็นสิ่งสำคัญที่จะสร้างความเข้าใจและความร่วมมือในการจัดการความเสี่ยงอย่างยั่งยืน

4. ตารางบันทึกความเสี่ยง

ในการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียน เครื่องมือที่ถือว่าสำคัญที่สุดและได้รับการยอมรับในระดับสากลคือ ตารางบันทึกความเสี่ยง (Risk Register) ตารางนี้ทำหน้าที่เสมือน “ฐานข้อมูลกลาง” ของโรงเรียนที่รวบรวม

รายการความเสี่ยง สาเหตุ โอกาสเกิด ผลกระทบ ระดับความเสี่ยง มาตรการจัดการ และผู้รับผิดชอบไว้อย่างเป็นระบบ จุดประสงค์หลักคือช่วยให้ผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่ายมีข้อมูลที่ชัดเจนและตรงกันว่าสถานศึกษากำลังเผชิญกับความเสี่ยงใดบ้าง และจะจัดการอย่างไร การมีตารางดังกล่าวยังช่วยสร้างความโปร่งใสและตรวจสอบได้ ทำให้โรงเรียนสามารถติดตาม ทบทวน และปรับปรุงมาตรการได้อย่างต่อเนื่อง

ในมิติของการใช้งานจริง Risk Register เป็นทั้ง “เครื่องมือวางแผน” และ “เครื่องมือควบคุม” เพราะช่วยให้โรงเรียนไม่เพียงแต่รับรู้ปัญหาหรือเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น แต่ยังสามารถกำหนดมาตรการเชิงรุกในการป้องกันล่วงหน้า รวมทั้งวางระบบตอบสนองและฟื้นฟูเมื่อเหตุการณ์เกิดขึ้นแล้ว นอกจากนี้ ตารางยังเป็นหลักฐานสำคัญที่สะท้อนการทำงานเชิงระบบของโรงเรียน ซึ่งสามารถใช้เชื่อมโยงเข้ากับระบบประกันคุณภาพภายในและภายนอก ตลอดจนการรายงานต่อหน่วยงานต้นสังกัดหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ เช่น คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง

ดังนั้น การพัฒนา Risk Register ของโรงเรียนจึงไม่ใช่เพียงการทำเอกสารเพื่อปิดงานประเมิน แต่เป็นการสร้างเครื่องมือบริหารที่มีชีวิต ใช้ได้จริง และสะท้อนวัฒนธรรมความปลอดภัยและคุณภาพในสถานศึกษา

ตารางที่ 1 ตัวอย่างตารางบันทึกความเสี่ยง

ลำดับ	ประเด็นความเสี่ยง	สาเหตุของความเสี่ยง	โอกาสเกิด	ผลกระทบ	ระดับความเสี่ยง	มาตรการจัดการความเสี่ยง	ผู้รับผิดชอบ
1	น้ำท่วมโรงเรียน	ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ลุ่มต่ำ ฝนตกหนัก	สูง	หยุดการเรียนการสอน อาคารเสียหาย	สูงมาก	จัดทำแผนอพยพ ซ่อมหมันภัยประจำปี ปรับปรุงระบบระบายน้ำ จัดสอนทดแทนแบบออนไลน์/ชดเชย	ผู้อำนวยการโรงเรียน
2	การรั่วไหลของข้อมูล	ระบบสารสนเทศไม่มีการเข้ารหัส	ปานกลาง	ข้อมูลนักเรียนรั่วไหล กระทบความเชื่อมั่น	สูง	จัดทำนโยบาย PDPA อบรมครูด้านการคุ้มครองข้อมูล ใช้ระบบเข้ารหัสและสำรองข้อมูล	หัวหน้างานระบบสารสนเทศ
3	การบูลลี่ในโรงเรียน	ขาดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	สูง	นักเรียนมีปัญหาด้านสุขภาพจิต ผลสัมฤทธิ์ลดลง	สูง	จัดกิจกรรมต่อต้านการบูลลี่ สร้างระบบแจ้งเหตุที่ไม่เปิดเผยชื่อ จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม	ครูแนะแนว
4	ขาดแคลนครูในวิชาหลัก	เกษียณอายุพร้อมกันจำนวนมาก	ปานกลาง	คุณภาพการสอนลดลง นักเรียนเสียโอกาส	ปานกลาง	จัดทำแผนสรรหาคูทดแทน ใช้ครูอัตราจ้าง จัดระบบติวออนไลน์และเครือข่ายความร่วมมือ	รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ

คำอธิบายประกอบตาราง

- ลำดับ:** เป็นการเรียงหมายเลขเพื่อความสะดวกในการอ้างอิงและติดตามผล ไม่ใช่การจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยง
- ประเด็นความเสี่ยง:** ระบุชัดเจนว่าโรงเรียนกังวลเรื่องใด เช่น น้ำท่วม การบุลลี การรั่วไหลของข้อมูล ซึ่งต้องเขียนเป็นภาษาที่เข้าใจง่าย ครอบคลุมผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย
- สาเหตุของความเสี่ยง:** ช่วยอธิบายว่าความเสี่ยงนั้นเกิดจากอะไร เป็นการหาต้นตอเพื่อให้มาตรการที่วางมีความสอดคล้อง เช่น น้ำท่วมเพราะอยู่ในพื้นที่ลุ่มต่ำ หรือการรั่วไหลของข้อมูลเพราะระบบสารสนเทศไม่มีการเข้ารหัส
- โอกาสเกิด (Likelihood):** ประเมินความถี่หรือความเป็นไปได้ เช่น ต่ำ ปานกลาง สูง การระบุนี้ช่วยให้โรงเรียนสามารถจัดลำดับความเสี่ยงที่จะเฝ้าระวังได้ชัดเจน
- ผลกระทบ (Impact):** อธิบายผลเสียหากความเสี่ยงเกิดขึ้น เช่น การเรียนหยุดชะงัก นักเรียนเสียโอกาส หรือความเชื่อมั่นของผู้ปกครองลดลง
- ระดับความเสี่ยง (Risk Level):** เป็นการรวมค่าของโอกาสเกิดและผลกระทบเข้าด้วยกัน เช่น สูงมาก สูง ปานกลาง ต่ำ เพื่อใช้เป็นตัวชี้วัดในการจัดลำดับความสำคัญของการจัดการ
- มาตรการจัดการความเสี่ยง (Mitigation Measures):** แสดงแนวทางที่โรงเรียนจะดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม อาจเป็นการป้องกัน การเตรียมพร้อม การลดผลกระทบ หรือการฟื้นฟู เช่น ซ่อมอพยพ จัดทำระบบสำรองข้อมูล สร้างกิจกรรมต่อต้านการบุลลี
- ผู้รับผิดชอบ:** ระบุชื่อหน่วยงานหรือบุคคลที่ชัดเจน เพื่อสร้างความรับผิดชอบ (Accountability) และทำให้สามารถติดตามผลได้จริง

5. ข้อมูลเชิงประจักษ์

หลักฐานเชิงสากลและเชิงพื้นที่ของไทยช่วยยืนยันว่าการบริหารความเสี่ยงที่มีระบบสัมพันธ์กับคุณภาพและความปลอดภัยของการศึกษา ระดับผลลัพธ์การเรียนรู้ในรายงานพิชชาชี้ว่าคะแนนเฉลี่ยของไทยในคณิตศาสตร์ การอ่าน และวิทยาศาสตร์ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศโออีดีซีอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นสัญญาณความเสี่ยงเชิงคุณภาพที่ต้องวิเคราะห์ปัจจัยต้นทางอย่างจริงจังตั้งแต่วิธีสอน ทรัพยากร ไปจนถึงโครงสร้างโรงเรียนขนาดเล็กในชนบทที่จำกัดโอกาสการเข้าถึงสื่อทันสมัย เมื่อเชื่อมกับเหตุการณ์สภาพอากาศรุนแรงที่ทำให้โรงเรียนหยุดชะงัก จะเห็นผลกระทบเชิงซ้อนต่อความต่อเนื่องในการเรียนรู้ โดยเอกสารสถานการณ์ของยูนิเซฟระบุว่าพื้นที่เสี่ยงในประเทศไทยส่งผลต่อเด็กจำนวนมาก และจำเป็นต้องมีกลไกความพร้อมและการฟื้นฟูตัวของโรงเรียนที่ยืดหยุ่นเพื่อลดการหยุดชะงักทางการศึกษา (OECD, 2023; UNICEF, 2024)

ด้านสังคม งานวิจัยของ Aunampai และคณะยืนยันความเชื่อมโยงเชิงสถิติระหว่างการถูกกลั่นแกล้งกับความสุขในโรงเรียนของผู้เรียนไทย กล่าวคือโรงเรียนที่มีระบบป้องกันและตอบสนองที่ได้ผลจะลดผลกระทบด้านจิตใจและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อผลสัมฤทธิ์ นอกจากนี้ หลักฐานเชิงคุณภาพและแบบจำลองเกี่ยวกับผลกระทบหลังโควิดชี้ว่า การเรียนรู้สัปดาห์และภาวะกดดันทางใจของนักเรียนเป็นความเสี่ยงระยะยาวที่ต้องการมาตรการฟื้นฟูหลายมิติ ตั้งแต่การจัดเวลาเรียนแบบยืดหยุ่น การเสริมทักษะพื้นฐานเป็นเป้าหมายเฉพาะ

กลุ่ม ไปจนถึงการดูแลสุขภาพจิตสังคมอย่างเป็นระบบ (Aunampai et al., 2022; Suwathanpornkul, 2023–2024)

สำหรับระบบและกระบวนการบริหารความเสี่ยงในโรงเรียนไทย งานวิจัยของ Wandee และคณะได้สังเคราะห์โครงสร้างองค์ประกอบของระบบบริหารความเสี่ยงที่สอดคล้องกับทฤษฎีมาตรฐาน ได้แก่ ปัจจัยนำเข้ากระบวนการ ผลลัพธ์ และการสะท้อนกลับ ผลการวิเคราะห์ยืนยันรูปแบบเชิงประจักษ์ที่สอดคล้องกับข้อมูลจริงเป็นหลักฐานสนับสนุนว่าการออกแบบระบบบริหารความเสี่ยงสำหรับโรงเรียนไทยสามารถตั้งอยู่บนฐานวิชาการที่แข็งแกร่งและทดสอบได้ (Wandee et al., 2017)

6. ข้อเสนอเชิงนโยบาย

ภาพรวมของหลักฐานนำไปสู่ข้อเสนอเชิงนโยบายที่ยึดหลักปฏิบัติได้จริง ประการแรก ควรกำหนดกรอบการบริหารความเสี่ยงสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับชาติที่อ้างอิงมาตรฐานสากล โดยเฉพาะการผสมองค์ประกอบของ ISO 31000 และ COSO ERM เข้ากับกรอบโรงเรียนปลอดภัยของ CSSF เพื่อให้เกิดระบบเดียวที่เชื่อมโยงยุทธศาสตร์ คุณภาพ และความปลอดภัย โรงเรียนทุกแห่งควรถูกกำหนดให้มีแผนความต่อเนื่องทางการเรียนรู้ที่ผ่านการขออนุมัติและประเมินผลสม่ำเสมอ ใช้มาตรการข้อมูลและดิจิทัลที่เป็นไปตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งยกระดับสมรรถนะที่ความเสี่ยงให้เป็นเครื่องมือบริหารจริงที่เชื่อมกับเป้าหมายผลลัพธ์การเรียนรู้และตัวชี้วัดคุณภาพของผู้เรียน สุดท้ายคือการสร้างศูนย์ข้อมูลและการเรียนรู้ระดับชาติด้านความเสี่ยงการศึกษาเพื่อเป็นคลังหลักฐานเชิงนโยบายที่ทุกโรงเรียนเข้าถึงได้ โดยบูรณาการกับบทบาทของศูนย์บริหารความสุขและความปลอดภัยของสพฐ. และเครือข่ายท้องถิ่น เพื่อให้ระบบตอบสนองฉุกเฉินและระบบป้องกันเชิงรุกมีข้อมูลสนับสนุนที่เป็นปัจจุบันและตรวจสอบได้ (ISO, 2018; COSO, 2017; GADRRRES, 2022; PDPA, 2019; Cybersecurity Act, 2019; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์บริหารความสุขและความปลอดภัย, 2567)

7. สรุป

การบริหารความเสี่ยงในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความปลอดภัย ความโปร่งใส และคุณภาพการศึกษา ภายใต้บริบทความท้าทายใหม่ ๆ ทั้งจากคุณภาพผู้เรียนที่สะท้อนในผลสอบนานาชาติ ความเหลื่อมล้ำเชิงทรัพยากร ความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ภัยธรรมชาติ และปัญหาสังคมภายในโรงเรียน การจัดการความเสี่ยงที่เป็นระบบทำให้โรงเรียนสามารถเปลี่ยนจากการทำงานเชิงรับไปสู่การทำงานเชิงรุก สร้างระบบที่ยืดหยุ่นและต่อเนื่องต่อเหตุการณ์ไม่แน่นอน การประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดสากล เช่น ISO 31000, COSO ERM และ Comprehensive School Safety Framework หากปรับให้เหมาะสมกับบริบทไทย จะช่วยสร้างมาตรฐานการบริหารความเสี่ยงที่เป็นรูปธรรมและตรวจสอบได้

อย่างไรก็ตาม ความท้าทายที่ยังต้องจัดการ ได้แก่ การขาดแคลนทรัพยากรบุคคลที่มีทักษะเฉพาะด้านการจัดระบบประมาณที่ไม่เพียงพอ และความเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีที่รวดเร็วเกินกว่าที่โรงเรียนจะปรับตัวทัน ปัจจัยเหล่านี้สะท้อนว่าการบริหารความเสี่ยงในโรงเรียนไม่สามารถทำได้โดยโรงเรียนเพียงลำพัง แต่ต้องอาศัยนโยบายสนับสนุนระดับชาติ เครือข่ายชุมชน และความร่วมมือข้ามภาคส่วน

8. องค์ความรู้ใหม่

การสังเคราะห์วรรณกรรมและหลักฐานเชิงประจักษ์ชี้ให้เห็นประเด็นสำคัญหลายประการ ประการแรก ความเสี่ยงด้านวิชาการที่สะท้อนผ่านผลการสอบพื้ชาไม่ได้เป็นเพียงปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียน หากแต่เป็นผลพวงจากโครงสร้างหลักสูตร ทรัพยากร และความเหลื่อมล้ำเชิงพื้นที่ การจัดการความเสี่ยงด้านนี้จึงต้องทำทั้งในระดับโรงเรียนและระดับนโยบาย โดยการกำหนดเป้าหมายการยกระดับสมรรถนะที่สามารถวัดได้และผูกเข้ากับสมุดบันทึกความเสี่ยง จะช่วยให้การพัฒนาคุณภาพไม่เป็นเพียงนโยบายเชิงวาทกรรม แต่เป็นภารกิจที่ติดตามตรวจสอบได้อย่างต่อเนื่อง (OECD, 2023)

นอกจากนี้ ความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมและสภาพภูมิอากาศทำให้ “เวลาเรียนที่มีคุณภาพ” กลายเป็นทรัพยากรที่เปราะบาง โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เสี่ยงจำเป็นต้องพัฒนาแผนความต่อเนื่องทางการเรียนรู้ที่มีการซ้อมจริงและสร้างเครือข่ายกับชุมชนเพื่อรองรับเหตุฉุกเฉิน สอดคล้องกับหลักการของ Comprehensive School Safety Framework (CSSF) ที่เน้นการจัดการความเสี่ยงทุกชนิดและทุกภัย (GADRRRES, 2022; UNICEF, 2024)

ในขณะเดียวกัน มิติข้อมูลและดิจิทัลกลายเป็นความเสี่ยงที่ทวีความสำคัญ โรงเรียนจำนวนไม่น้อยยังขาดบุคลากรและระบบรองรับ ทั้งที่กฎหมายไทย เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และพระราชบัญญัติความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ ได้วางกรอบชัดเจนไว้แล้ว การลงทุนด้านสมรรถนะบุคลากรและระบบข้อมูลจึงไม่ใช่เพียงค่าใช้จ่าย แต่เป็นเงื่อนไขสำคัญต่อความเชื่อมั่นของผู้ปกครองและคุณภาพการเรียนรู้ดิจิทัลที่ปลอดภัย (PDPA, 2019; Cybersecurity Act, 2019)

หลักฐานจากภาคสนามในประเทศไทยยืนยันว่า ระบบบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนสามารถออกแบบและตรวจสอบเชิงประจักษ์ได้จริง การศึกษาของ Wandee et al. (2017) แสดงให้เห็นองค์ประกอบของระบบที่สอดคล้องกับทฤษฎีและสามารถใช้เป็นแม่แบบสำหรับพัฒนาในระดับปฏิบัติการ ทั้งด้านกระบวนการควบคุมและตัวชี้วัดผลลัพธ์

ท้ายที่สุด ประเด็นทางสังคมอย่างการกลั่นแกล้งและสุขภาวะจิตใจของผู้เรียนถือเป็น “ความเสี่ยงฐานราก” ที่ส่งผลกระทบต่อทุกมิติของการศึกษา โรงเรียนที่สร้างวัฒนธรรมไม่ยอมรับการบูลลี่ มีระบบดูแลช่วยเหลือที่อ่อนไหวต่อความหลากหลาย และมีช่องทางแจ้งเหตุที่ปลอดภัย จะสามารถลดความเสียหายระยะยาวต่อผลสัมฤทธิ์และสร้างความผูกพันกับโรงเรียน ซึ่งเป็นปัจจัยกำหนดคุณภาพการศึกษาที่สำคัญ (Aunampai et al., 2022; UNICEF Thailand, 2025)

เอกสารอ้างอิง

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2565). รายงานสถานการณ์ภัยพิบัติประจำปี 2565. กรุงเทพฯ:

กระทรวงมหาดไทย.

สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล. (2566). รายงานสถานการณ์การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล.

กรุงเทพฯ: กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2562). คู่มือการบริหารความเสี่ยง. สืบค้นจาก

<https://www.onesqa.or.th/upload/download/201912170850391.pdf>

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์บริหารความสุขและความปลอดภัย. (2567). *คู่มือการปฏิบัติงาน ศูนย์บริหารความสุขและความปลอดภัย สพฐ.* สืบค้นจาก <https://safetycenter.obec.go.th/wp-content/uploads/2024/09/คู่มือการปฏิบัติงาน-ศสป.สพฐ.pdf>
- สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ. (2559). *บันทึกเหตุการณ์น้ำท่วมภาคใต้และพื้นที่เสี่ยงน้ำท่วม.* ศูนย์ข้อมูลน้ำและภูมิอากาศ. สืบค้นจาก https://tiwrm.hii.or.th/current/2016/floodsouthdec2016/floodsouth_dec2016.html
- Aunampai, A., Widyastari, D. A., Chuanwan, S., & Katewongsa, P. (2022). Association of bullying on happiness at school: Evidence from Thailand's national school-based survey. *International Journal of Adolescence and Youth*, 27(1), 72–84.
- COSO. (2017). *Enterprise risk management—Integrating with strategy and performance.* Retrieved from <https://www.coso.org/guidance-erm>
- Durongkaveroj, W. (2023). Recent developments in basic education in Thailand: Issues and challenges. *Journal of Southeast Asian Economies*, 39(Supplement, February), S28–Sxx.
- GADRRRES. (2022). *Comprehensive school safety framework 2022–2030.* Retrieved from <https://gadrrres.net/wp-content/uploads/2022/08/Comprehensive-School-Safety-Framework-2022-2030.pdf>
- ISO. (2018). *ISO 31000:2018 - Risk management - Guidelines.* Retrieved from <https://www.iso.org/standard/65694.html>
- Kingdom of Thailand. (2019). *Personal Data Protection Act, B.E. 2562 (2019).* Unofficial English translation. Retrieved from <https://www.rama.mahidol.ac.th/surgery/sites/default/files/public/Academic65/Personal%20Data%20Protection%20Act%202019.pdf>
- Kingdom of Thailand. (2019). *National Cybersecurity Maintenance Act, B.E. 2562 (2019).* Unofficial English translation. Retrieved from <https://cc.kmutt.ac.th/Files/Act%20Eng/cybersecuritiy-act-2019-en.pdf>
- OECD. (2023). *PISA 2022 results for Thailand.* Paris: OECD Publishing. Retrieved from https://www.oecd.org/en/publications/pisa-2022-results-volume-i-and-ii-country-notes_ed6fbcc5-en/thailand_6138f4af-en.html
- OECD. (2023). *PISA 2022 results — Thailand country note and indicators.* Retrieved from <https://gpseducation.oecd.org/CountryProfile?primaryCountry=THA&topic=PI&treshold=10>
- Suwathanpornkul, I., et al. (2023). Learning loss and psychosocial issues among Thai students amidst the COVID-19 pandemic: The perspectives of teachers in the online classroom. *BMC Psychology*, 11, 232.
- Suwathanpornkul, I., et al. (2024). A causal model of learning loss in the midst of COVID-19 pandemic among Thai lower secondary school students. *European Journal of Educational Research*, 13(3), 1155–1170.

- UNICEF Thailand. (2024). *Thailand climate impacts on education – Situation overview*. Bangkok: UNICEF. Retrieved from <https://clearinghouse.unicef.org/sites/ch/files/ch/teams-PD-Education-KnowledgeUNICEF-Concept%20notes%2C%20Factsheets%2C%20Briefs-Thailand%20Climate%20Impacts%20on%20Education%20Situation%20Overview%202024-7.0.pdf>
- UNICEF Thailand. (2025). *Online safety manual for children and young people*. Retrieved from <https://www.unicef.org/thailand/reports/online-safety-manual-children-and-young-people-2025>
- Wandee, M., Sirisuthi, C., & Leamvijarn, S. (2017). The study elements and indicators of risk management system for secondary schools in Thailand. *International Education Studies*, 10(3), 154–164.
- World Bank. (2020). *Thailand public education revenue and spending assessment*. Washington, DC: World Bank. Retrieved from <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099052523201515270/pdf/P17715706b8dee0540b1d10b6c2c1a8bd5c.pdf>